

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131.* Дата оновлення 06.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n303> (Дата звернення 21.11.2022).

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.* Дата оновлення 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Дата звернення 21.11.2022).

4. Бережнюк В.М. Поняття та загальні критерії індивідуалізації покарання при призначенні покарання за кримінальним правом України. Автореферат дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.08. Львів, 2021. 22 с.

5. Катеринчук К.В. Проблеми призначення покарання за злочини проти здоров'я особи. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. *Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.* Том 30 (69) № 4, 2019. С. 166-174.

6. Єдиний державний реєстр судових рішень. *Судова влада України.* URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (Дата звернення 21.11.2022).

Голобородько В.В.,

аспірантка кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Гаркуша А.Г.,

доцент кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ НАЛЕЖНОСТІ В КОНТЕКСТІ СТ. 161 КК УКРАЇНИ

У березні 2022 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції» № 2110-IX від 03.03.2022 року, яким було внесено зміни до Кримінального кодексу України (далі КК України), а саме вперше встановлено у практиці українського кримінального законодавства відповідальність за порушення рівноправності громадян за регіональною належністю [4, с. 1].

Ця новація в законодавстві має вже відповідне віддзеркалення у дослідженнях правників, що звертають увагу, наприклад, на неочікуваність, але необхідність криміналізації згаданого діяння, яке містить загрозу для

надання відсічі ворогові [2, с. 1123-1129]. А також, розглядалися як складові динамічної зміни кримінального права внаслідок необхідності активної відсічі агресору та внесення змін до кримінального законодавства для протидії поширенню злочинів проти національної безпеки [1, с. 15].

Примітка до статті пояснює, що таке є регіональна ознака, вказуючи, що це є «належність особи за народженням чи проживанням до регіону». Регіон у цій же примітці позначено як територію України або території компактного розселення українців за межами території України. Характерна ознака такого регіону – наявність того, що він «відрізняється від інших територій». Відрізнити його можна за історичними, географічними, мовними ознаками, які не є вичерпними.

Під час визначення об'єктивної сторони складу злочину, як відомо слід оперувати дуже точними і конкретними формулюваннями фактів, подій, явищ, спираючись на експертну позицію. Ключовим фактором для визначення здійснення кримінального злочину є визначення того, що є регіональною ознакою громадянина в Україні. Закон, який чітко формулює це поняття, визначає засади регіональної політики. Закон України «Про засади державної регіональної політики» № 156-VIII від 05.02.2015 року визнає регіоном Автономну Республіку Крим, області, міста Київ та Севастополь [5, с. 1].

Цей же закон дає цікаві визначення, які можуть стати у нагоді під час детального аналізу наявності порушення рівноправності громадян за регіональною належністю. Такі дії можуть визначатись як порушення саме принципів регіональної політики в Україні, зокрема принципу згуртованості – забезпечення просторової, політичної, економічної, соціальної, гуманітарної єдності України. А також принципів: етнокультурного розвитку – відродження етнічної самосвідомості та збереження духовної і матеріальної культури етносів, сприяння розвитку їхньої етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності і інтегрованого розвитку – поєднання галузевого та територіального підходів для розвитку територіальної громади та/або регіону, що забезпечує соціально-економічний та культурний розвиток територій.

Однак визначені межі регіонів все ж, на нашу думку не мають обмежуватись існуючими адміністративно-територіальними одиницями, закріпленими у Конституції України. Поняття регіон тлумачиться у практичному житті та за висновками експертів більш широко. А саме як велика територія, що характеризується комплексом притаманних їй ознак. Класифікація регіону дещо інша:

- область або район;
- частина країни, що відрізняється від інших економіко-географічними умовами чи національним складом [6, с. 952].

Саме виборчий процес, політична структуризація суспільства та його

фрагментація можуть виконувати роль мотиватора виникнення посягання на злочин щодо регіональної належності. Тому такий регіональний поділ є важливими і необхідним для оцінки події.

В цілому, поділ на регіони є різноманітним і до кінця не з'ясованим проблемним питанням. Оскільки ознаки поділу на міждисциплінарному рівні мало досліджені. Щодо конкретних наук, то, наприклад, соціологи та політологи напередодні активної фази війни Росії з Україною 2014-2022 року, виокремлювали такі межі регіонального поділу за електоральними уподобаннями:

- Донбас з Кримом; південно-східні області; Північний Схід та Кіровоградська область; Центральна Україна; Західна Україна (О.Вишняк);
- Галичина, Волинь, Закарпаття, Центр-Захід, Центр-Схід, експериментальні області Сходу та півдня, євразійський полюс країни - Донбас і Крим. (К.Черкашин).

Розподіл за різними історичними традиціями, типами політичної культури та електоральною свідомістю може формувати саме такі великі регіональні поділи, які є визначальними для створення соціальних, ціннісних конфліктів, що і стають предметом складу злочину. Зокрема, можна говорити про три великі умовні регіони, як згадані вище частини держави: Захід, Схід та умовний центр із специфічними субрегіональними локаціями у кожному з регіонів. Наприклад закарпатський регіон та західний регіон, що представлений Львівською, Тернопільською, Рівненською, Чернівецькою та деякими іншими областями [3, с. 50-59].

Підбиваючи підсумок, зазначимо, що наразі є проблемним питанням визначення конкретної дефініції «регіон» у контексті застосування кримінальної відповідальності за порушення рівноправності громадян за статтею 161 КК України. Імовірною перспективним напрямком є опрацювання та чітке визначенні критеріїв за якими необхідно визначати поняття «регіон», з врахуванням комплексної оцінки цього терміну та його застосування у практичній діяльності слідчих підрозділів.

Список використаних джерел:

1. Балобанова Д. Новели кримінального законодавства України в умовах агресії з боку Російської Федерації. Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи: матеріали Круглого столу (23 вересня 2022 року) : збірник, м. Львів, 23 верес. 2022 р. Львів, 2022. С. 15.

2. Гловюк І. Тенденції змін кримінальної юстиції в умовах війни та права людини. The Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects : Scientific monograph. 2022. С. 1123–1129. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-139>. (дата звернення: 25.11.2022).

3. Ключкович А. Електоральне структурування території України : основні регіони, фактори та етапи. *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Політологія. Соціологія. Філософія*. 2014. № 17. С. 50–59.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення

Сучасні виклики та актуальні проблеми забезпечення міжнародної та національної безпеки (тенденції, проблеми та шляхи їх вирішення):

кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції : Закон України від 03.03.2022 р. № 2110-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#n7> (дата звернення: 25.11.2022).

5. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 25.11.2022). С. 1.

6. Словник української мови В. Білоноженко та ін. Київ : Вид. центр "Просвіта", 2016. С. 952.

Голубєва Д. В.,

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Корогод С. В.,

старший викладач кафедри

кримінального права та кримінології

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодні в Україні цілком актуальним постає дослідження питання кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, вчинені в умовах воєнного стану через збройну агресію Російської Федерації проти України. Порушення громадського порядку і законності в особливих умовах, зокрема в умовах війни, може спричинити складні наслідки та негативно вплинути на національну безпеку України та її територіальну цілісність. З огляду на це, глибоке вивчення і детальне дослідження правових особливостей кримінального провадження в умовах воєнного стану є на порядку денному.

Поняття правового режиму воєнного стану визначає Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 року № 389-VIII [1]. Указ Президента від 26.11.2018 року № 390/2018 в п. 3 передбачав можливість обмеження на період дії правового режиму воєнного стану конституційних прав і свобод людини і громадянина, що передбачені статтями 30-32, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, із одночасним зазначенням про можливість здійснення такого обмеження лише у випадку ескалації війни між Україною та Російською Федерацією [2].

Станом на теперішній час виникає потреба в ефективному регулюванні